

Kijk eens, impact!

Anders kijken naar Technologie in Toerisme

Anne Bonvanie

Associate Lector Ethiek & Technologie

Wie is..?

- Industrial Engineering & Management/TBK
 - Information Engineering
 - Healthcare Management
- PhD in SPRINT@Work
- Sensor technologies in the workplace: the impact of Health Self-management Applications on worker behaviour and autonomy
- Coördinator Innovatie & Zorgtechnologie in de VVT
- Sinds 2022 bij Saxion

Lectoraat Ethiek & Technologie

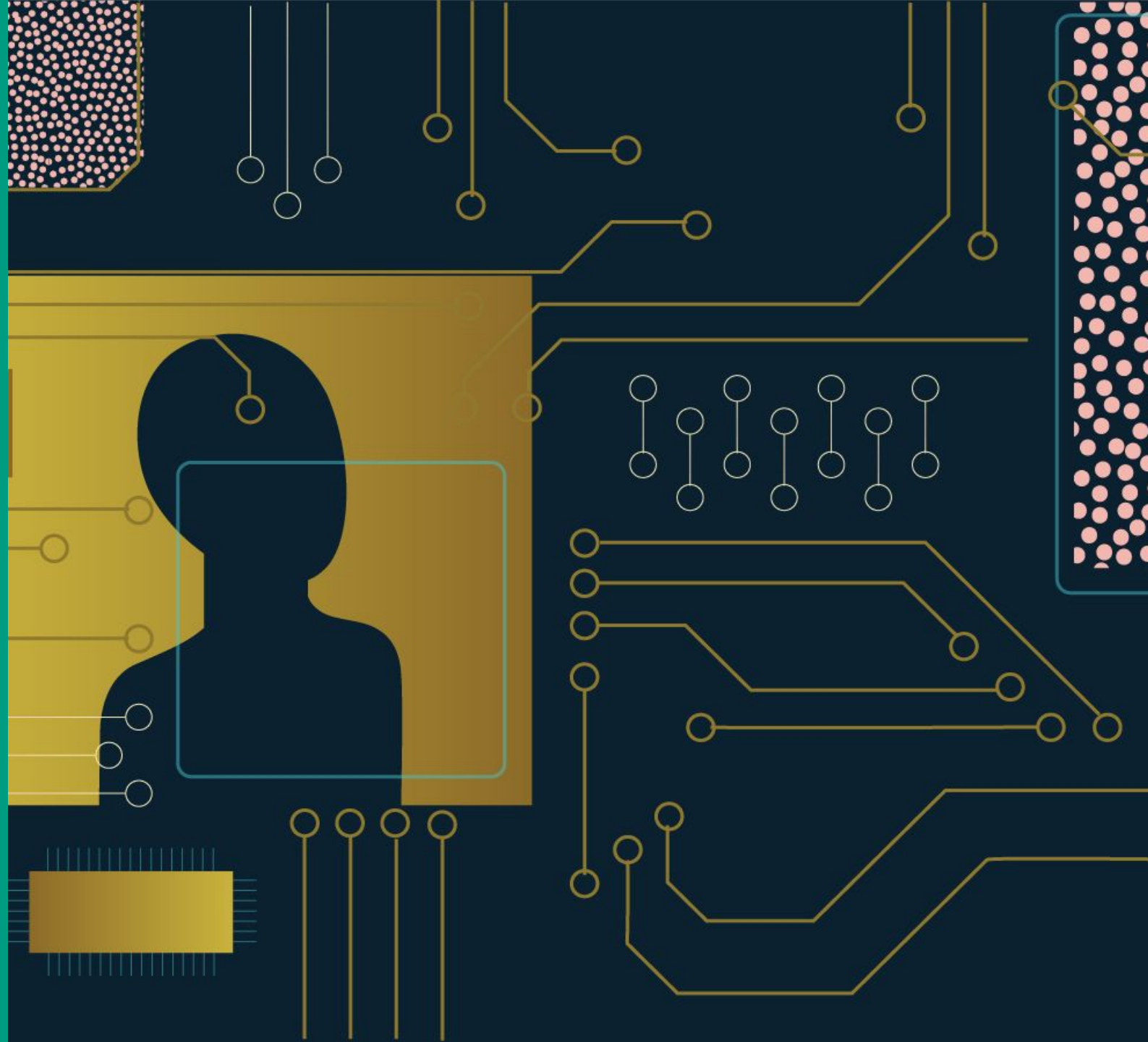
Praktijkgericht onderzoek naar de impact van techniek

Onderzoekslijnen:

- Technologie in de Zorg
- Samenleving & Digitalisering
- Technologie & Duurzaamheid

Werkvormen:

- Ethisch Paralleltraject
- Ethical Readiness Check
- Product Impact Tool

A low-angle photograph of a classical statue of Lady Justice. She is depicted with curly hair, looking upwards and to the right. She holds a pair of scales in her raised right hand and a sword in her left hand. The background is a dramatic sky with soft, wispy clouds, transitioning from a pale blue at the top to a warm orange and yellow glow near the horizon, suggesting a sunset or sunrise. Three vertical teal bars are overlaid on the image, each containing one of the Dutch words: 'Kunnen', 'Moggen', and 'Willen'.

Kunnen

Moggen

Willen

Ontwikkeling

- Moraliteit verandert over tijd en tussen locaties
 - Slavernij/abolition, vrouwenrechten
 - Dieren eten, abortus, euthanasie
- Grenzen zijn fluide, vooral bij nieuwe technologische ontwikkelingen
- Individuen vormen de maatschappij en haar moraliteit – en vice versa

Aan de slag!

utopische techniek

Wat is het belang van een technologie die ons leven verbetert, maar die ook een risico op misbruik inhoudt? Dit is de kern van utopische techniek.

De voorbeelden zijn: de auto, de vliegtuig, de ruimtevaart, de kunstmatige intelligentie, de genetische engineering, de nanotechnologie.

De voorbeelden zijn: de auto, de vliegtuig, de ruimtevaart, de kunstmatige intelligentie, de genetische engineering, de nanotechnologie.

boven-het-hoofd (abstract)

Wat is de invloed van techniek op de mens in het algemeen? In het kwadrant boven-het-hoofd staan algemene ideeën over mens en techniek die concrete voorbeelden overstijgen. Een samenvatting van het filosofisch denken over techniek laat een ontwikkeling zien van drie grote visies.

De voorbeeldeffecten zijn utopische techniek, dystopische techniek en ambivalente techniek.

Bij deze algemene, abstracte ideeën over de invloed van de techniek is geen samenlijken aansluitingspunt. Het zijn daarom ook niet zo zeer concreet om toe te passen tijdens het ontwerpen. Wel zijn het visies die telkens opduiken in controverses over techniek. Dit kwadrant helpt voor ethisch reflectie en discussie.

voor-ogen (cognitief)

In het kwadrant voor-ogen zijn invloeden van techniek verzameld waarbij techniek onze cognitieve aanspreekt. Producten bieden informatie die input is voor ons beslissingsvermogen. Techniek is hier informatie- of betekenisdrager. Het oog is gekozen als symbool voor informatie verzamelen, maar andere zintuigen kunnen dit ook.

De voorbeeldeffecten zijn aanwijzing, overtuiging en imago.

De voorbeeldeffecten in dit kwadrant zijn mechanismen op het raakvlak van psychologie en design. Ze kunnen goed worden toegepast in het ontwerpen en dit wordt ook gedaan. Denk aan gebruiksvriendelijk ontwerpen, branding en sociaal design.

imago

Producten die een bepaalde afbeelding of beeld oproepen, maar die niet noodzakelijk met de werkelijkheid overeenkomen. Het gaat om de afbeelding die we ons voorstellen van het product.

Dit kwadrant is het raakvlak van psychologie en design. Het gaat om de afbeelding die we ons voorstellen van het product. Het gaat om de afbeelding die we ons voorstellen van het product.

boven-het-hoofd

utopische techniek
dystopische techniek
ambivalente techniek

voor-ogen

aanwijzing
overtuiging
imago

achter-de-rug-om

neveneffecten
randvoorwaarden
technisch determinisme

ter-handen

dwang
inlijving
onderbewuste prikkels

Product Impact Tool link naar website

achter-de-rug-om (omgeving)

Met achter-de-rug-om wordt beïnvloeding bedoeld die indirect verloopt, niet via direct gebruik met contact voor-ogen of ter-handen, maar indirect via de omgeving. Historische, geografische en sociologische inlichtingen over techniek vallen vooral in dit kwadrant.

Voorbeelden zijn: neveneffecten, randvoorwaarden en technisch determinisme.

Omdat deze invloeden indirect zijn en omdat de omgeving zich eenduidig uitstrekt, kunnen achter-de-rug-om effecten niet zomaar worden toegepast. Voor een deel kan men producten ontwerpen inclusief services en infrastructuur. Voor het overige gaat het er vooral om de beperkende omstandigheden te kennen en producten daaraan aan te passen.

ter-handen (fysiek)

Het duidelijkste effect van techniek op mensen is invloed die direct op het lichaam en zijn bewegingen aangrijpt. Het beslissingsvermogen wordt overgeslagen. Ter-handen interactie verloopt via fysieke contact of prikkeling van de zintuigen. Als symbool hiervoor wordt de hand gebruikt.

De drie voorbeeldeffecten in dit kwadrant zijn dwang, inlijving en onderbewuste prikkels.

Ontwerpen is obstakels voor anderen overlopen, vond Vilém Flusser. Inderdaad, hekken en poorten bepalen waar mensen wel en niet heen kunnen gaan. Dwingende techniek gaat echter vaak ten koste van de vrijheid en van de gebruiksvaring. Maar het kan ook een heel natuurlijke bediening opleveren. Denk aan interactie met aanraking en gebaren.

onderbewuste prikkels

Technologie kan ook de menselijke geest beïnvloeden op een manier die niet noodzakelijk met de werkelijkheid overeenkomt. Het gaat om de afbeelding die we ons voorstellen van het product.

neveneffecten

De voorbeelden zijn: de auto, de vliegtuig, de ruimtevaart, de kunstmatige intelligentie, de genetische engineering, de nanotechnologie.

De voorbeelden zijn: de auto, de vliegtuig, de ruimtevaart, de kunstmatige intelligentie, de genetische engineering, de nanotechnologie.

Wrap up

Vragen

Anne Bonvanie
Associate Lector Ethiek & Technologie
a.m.bonvanie@saxion.nl